

Mladi v pokrajini spomina – za mir, zdravje in prihodnost

Projekt *Mladi v pokrajini spomina – za mir, zdravje in prihodnost* je namenjen krepitvi duševnega zdravja mladih ter razvijanju kulture miru v obmejnem prostoru Primorske. Izhaja iz potrebe po soočanju z družbenimi delitvami, zgodovinskim spominom obeh svetovnih vojn ter vprašanji identitete in meje, ki še danes pomembno vplivajo na posameznike in skupnost.

S povezovanjem psihoedukacije, ustvarjalno-terapevtskih pristopov, kot so delo z glino, peskovnikom, ustvarjalnim pisanjem ter gibanjem v naravi in izobraževanj na avtentičnih lokacijah, kot je Pot miru in Dolina Glinščice, projekt mladim ponuja varen prostor za raziskovanje osebnih in kolektivnih zgodb, razvijanje empatije, kritičnega mišljenja, socialne povezanosti in psihosocialne odpornosti. Poseben poudarek je namenjen vključevanju ranljivih skupin, beguncev, migrantov ter mladih z obeh strani meje, s ciljem spodbujanja medkulturnega dialoga, sožitja, sodelovanja in preprečevanja ponavljanja zgodovinskih delitev.

Predlogi delavnic:

1. ZGODBE VOJNE IN SANJE O MIRU (Izvajalec delavnice: FUNDACIJA POTI MIRU)

Starostna skupina in število udeležencev: do 30 učencev zadnje triade osnovne šole

Trajanje: 4 šolske ure (čas za prevoz do lokacije in nazaj ni vštet)

Lokacija: Muzeji na prostem in druge lokacije vzdolž Poti miru od Alp do Jadrana (npr. Muzej na prostem Kolovrat) - po dogovoru

Vsebina in potek: Delavnica udeležence skozi vodeni ogled in branje pričevanj seznani z življenjem vojakov na fronti ter s posledicami vojne za civilno prebivalstvo. V ustvarjalnem delu svoje vtise izrazijo skozi likovno ali literarno ustvarjanje (pesmi, haikuji, pisma, kolaži, protivojna sporočila ipd.). Mentor z vprašanji spodbuja razpravo in razmišljanje o posledicah vojne, pomenu miru ter sprejemanju drugačnosti. Delavnica spodbuja empatijo, kritično razmišljanje in sodelovanje.

2. IZ NAHRBTNIKA ZGODOVINE (Izvajalec delavnice: FUNDACIJA POTI MIRU)

Lokacija: na šoli ali drugi dogovorjeni lokaciji

Starostna skupina in število udeležencev: osnovne in srednje šole, do 30 učencev

Trajanje: 1-2 šolski uri

Vsebina in potek: Delavnica poteka v obliki vodenega pogovora ob predmetih in fotografijah iz časa prve svetovne vojne. Mentor skozi predstavitev predmetov iz vsakdanjega življenja

vojakov in lokalnega prebivalstva učence spodbuja k ugibanju, raziskovanju in razmišljanju o življenju med vojno ter o tem, kako so ljudje predmete po vojni ponovno uporabili v vsakdanjem življenju. Delavnica spodbuja radovednost, sodelovanje in razumevanje dediščine prve svetovne vojne skozi neposreden stik s predmeti in zgodbami iz preteklosti.

3. ZGODOVINA MED DEJSTVI IN INTERPRETACIJAMI (Izvajalec delavnice: FUNDACIJA POTI MIRU)

Lokacija izvedbe: po dogovoru (predlog: lokacije vzdolž Poti miru od Alp do Jadrana)

Starostna skupina in število udeležencev: 15–25 udeležencev, starejših od 18 let (dijaki višjih letnikov in študenti družboslovnih, humanističnih, pedagoških in sorodnih smeri)

Trajanje: 2 šolski uri

Vsebina in potek: Delavnica poteka v obliki vodene razprave, kjer mentor skozi konkretne primere in z vprašanji odpira razmislek o kolektivnem spominu in različnih interpretacijah zgodovinskih dogodkov. Udeleženci razvijajo kritičen odnos do zgodovinskih narativov ter razmišljajo o vplivu politike, ideologije in medijev na oblikovanje družbenega spomina ter razvijajo večperspektivno razumevanje zgodovine kot temelja za dialog in vzgojo za mir.

4. MEJE V NAS (KOLEKTIVNI SPOMIN IN IDENTITETA (Izvajalec delavnice: Zavod EPIONA)

Starostna skupina in število udeležencev: 14+, do 30 udeležencev oz. razred

Trajanje: 60 - 90 min

Lokacija: Osnovne šole, Srednje šole, Fakulteta, učilnica ali večji prostor, na sredini miza kjer postavimo projekcijske karte ali fotografije

Vsebina in potek: Delavnica *Meje v nas: kolektivni spomin in identiteta* raziskuje preplet osebnih zgodb, zgodovinskih dogodkov in kolektivnega spomina ter njihov vpliv na oblikovanje identitete. Udeleženci skozi psihoedukacijo in skupinsko delo spoznavajo pojme, kot so medgeneracijska travma, tišina, sram in neizrečeno, ter raziskujejo zunanje in notranje meje. Osrednji del delavnice vključuje ustvarjalno pripovedovanje in pisanje ob uporabi osebnih predmetov, fotografij ali simbolnih podob. Proces spodbuja simbolno predelavo izkušenj, skupno refleksijo, empatijo, notranjo odpornost ter dialog med osebnim in kolektivnim spominom.

5. ZGODBE V PESKU: KDO SEM JAZ? (Izvajalec delavnice: Zavod EPIONA)

Starostna skupina in število udeležencev: 14+, do 12 udeležencev

Trajanje: 90 minut

Lokacija: Večji prostor (zunanji ali notranji), kjer so postavljeni peskovniki; omogočen naj bo tudi krog za skupno refleksijo.

Vsebina in potek: Delavnica *Zgodbe v pesku: Kdo sem jaz?* je izkustvena delavnica, ki skozi Jungovski Sandplay raziskuje identiteto, meje ter vpliv osebnih in kolektivnih zgodb. Udeleženci preko simbolnega ustvarjanja v peskovniku raziskujejo teme vojne, miru, migracij, delitev in povezovanja ter stik z notranjim svetom in nezavednim. V varnem in neobsojajočem prostoru spoznavajo tudi pojme obremenjujočih družinskih izkušenj, tišine, sramu in neizrečenega ter njihov vpliv na posameznika. Delavnica poteka v manjših skupinah in vključuje ustvarjalni proces ter skupinsko refleksijo, ki spodbuja empatijo, notranjo odpornost in medkulturni dialog.

6. RAZNOLIKOST (Izvajalec delavnice: Zavod EPIONA)

Starostna skupina in število udeležencev: 14+, do 12 udeležencev

Trajanje: 45 min (šolska ura)

Lokacija: Večji prostor (zunanji ali notranji), kjer so postavljeni peskovniki; omogočen naj bo tudi krog za skupno refleksijo.

Vsebina in potek: Delavnica spodbuja spoznavanje raznolikosti skupine ter krepitev medsebojnega razumevanja in povezanosti. Udeleženci skozi vprašanja o osebnih izkušnjah, navadah in občutkih raziskujejo, koliko v resnici poznajo svoje sošolce oziroma vrstnike. Skozi tiho opazovanje, gibanje v prostoru in skupinsko refleksijo udeleženci ozaveščajo podobnosti in razlike med seboj ter razvijajo empatijo, občutek varnosti in spoštovanje do drugih. Delavnica se zaključi s pogovorom o doživljanju izkušnje ter razmislekom o odnosih in povezanosti v skupini.

7. PRENOS SPOROČILA (Izvajalec delavnice: Zavod EPIONA)

Starostna skupina in število udeležencev: 14+, do 12 udeležencev

Trajanje: 45 min (šolska ura) – 60 minut

Lokacija: na prostem (npr. igrišče) ali večji prostor (telovadnica, večnamenski prostor)

Vsebina in potek: Delavnica raziskuje, kako državne meje posežejo v vsakdanje življenje ljudi ter prekinejo odnose med družinami, prijatelji in skupnostmi. Udeleženci skozi izkustveno dejavnost razmišljajo o občutkih izgube, ločenosti in nemoči, ki jih prinašajo vojne, razselitve in politične delitve. V manjših skupinah oblikujejo sporočila, ki jih morajo brez besed, le z gibanjem in zvokom, prenesti drugi skupini na "drugi strani meje". Proces spodbuja empatijo, neverbalno komunikacijo, zavedanje lastnih občutkov ter razmislek o pomenu povezanosti, bližine in človeških odnosov tudi v času ločitev in meja.

8. MEJE IN MOSTOVI MED NAMI (Izvajalec delavnice: MDPM za Goriško)

Starostna skupina in število udeležencev: do 30 učencev zadnje triade osnovne šole

Trajanje: 60 - 90 min

Lokacija: Osnovne šole, sedež MDPM ali po dogovoru

Vsebina in potek: Interaktivna delavnica mlade spodbuja k razmišljanju o različnih vrstah mej – ne le državnih, temveč tudi simbolnih “mejah v naših glavah”, ki nastajajo med ljudmi zaradi razlik v narodnosti, jeziku, veri, spolu, generaciji ali drugih identitetah. S pomočjo gibalnih aktivnosti, pogovora in ustvarjalnega skupinskega dela udeleženci raziskujejo, kako meje vplivajo na naše odnose, kdaj ljudi ločujejo in kako lahko med njimi gradimo mostove razumevanja, sodelovanja in spoštovanja. Mladi skozi delavnico razvijajo empatijo, sposobnost dialoga ter oblikujejo skupna sporočila o pomenu miru, povezanosti in sprejemanja različnosti.

9. SPOROČILO MED GENERACIJAMI (Izvajalec delavnice: MDPM za Goriško)

Starostna skupina in število udeležencev: do 30 učencev zadnje triade osnovne šole

Trajanje: 60 - 90 min

Lokacija: Osnovne šole, sedež MDPM ali po dogovoru

Vsebina in potek: Delavnica mlade spodbuja k razmišljanju o tem, kaj nam lahko izkušnje preteklih generacij povedo o življenju danes. Skozi pogovor, ustvarjalno pisanje in skupinsko delo udeleženci raziskujejo teme miru, solidarnosti, sodelovanja in medgeneracijskega razumevanja. Mladi najprej razmišljajo o tem, kakšna sporočila bi nam ljudje iz časa vojn ali težkih obdobji želeli predati danes, nato pa sami oblikujejo sporočila prihodnosti in razmišljajo o tem, kakšen svet želijo soustvarjati. Delavnica krepi empatijo, kritično razmišljanje, izražanje mnenj ter občutek povezanosti med preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo.

10. USTVARJANJE Z GLINO – OSEBNI IZRAZ IN SKUPNOST (Izvajalec delavnice: Kreativni center zavoda CONA B.P.)

Lokacija: Kreativni center Cona b.p., Alietova ulica 2, Izola

Starostna skupina in število udeležencev: osnovnošolci višjih razredov, dijaki, študenti in mladi. Število udeležencev do 14.

Trajanje: 1-2 šolski uri

Vsebina in potek: Ustvarjalna delavnica z glino spodbuja osebno izražanje, čuječnost in povezovanje skupine. Udeleženci skozi individualno in skupinsko ustvarjanje raziskujejo teme meje, skupnosti in pripadnosti ter razvijajo ustvarjalnost, refleksijo in socialne kompetence.

Na vsaki izvedeni delavnici bo potekal natečaj - **spominek miru projekta**. Namen natečaja je, da mladi skozi delo z glino izrazijo svoje razumevanje tem, kot so mir, spomin, sobivanje in skupna prihodnost. Na vsaki delavnici oblikovanja gline bodo udeleženci na koncu skupaj izbrali en izdelek, ki po njihovem mnenju najbolje predstavlja tematiko delavnice ali vtis ustvarjalnega procesa. Izbrani izdelek bo odžgan.

Proti koncu projekta bodo predstavniki vseh projektnih partnerjev izmed teh izdelkov skupaj izbrali enega ali dva najbolj reprezentativna. Ta izbrani motiv bo nato izdelan kot promocijski izdelek in bo prestavljal projekt kot **“spominek miru”**.

11. MEJA, POVEZOVANJE, SKUPNOST – Z GLINO (Izvajalec delavnice: Zavod CONA B.P.)

Lokacija: Kot gostujoča delavnica na prostem ali večji notranji prostor (na taborih ali na terenu)

Starostna skupina in število udeležencev: osnovnošolci višjih razredov, dijaki, študenti in mladi. Število udeležencev do 24.

Trajanje: 1-2 šolski uri

Delavnica skupnostnega ustvarjanja z glino raziskuje tematiko meja, povezovanja in sodelovanja. Udeleženci skozi individualno delo, delo v parih in oblikovanje skupne prostorske kompozicije razvijajo občutek povezanosti, dialoga ter razumevanja skupnosti kot prostora sodelovanja in skupnega izraza.

Namesto posameznih izdelkov nastane skupna instalacija, ki lahko ostane v prostoru izvedbe (npr. na taboru ali v naravnem okolju) kot vizualni in simbolni odtis skupinskega procesa. Takšna rešitev ima tudi trajnostni vidik, saj se materiali vrnejo v naravno okolje, kompozicija pa se postopoma razgradi, pri čemer ohranja svojo vrednost kot izkušnja in spomin na skupno ustvarjanje.

IZBIRATE LAHKO:

- **Posamezne delavnice** za šole, srednje šole in fakulteto, vsaj 2 šolski uri
- **Šolski izlet z delavnico na terenu:** različne točke vzdolž Poti miru od Alp do Jadrana, npr. Muzej na prostem Kolovrat (Goriška) in Dolina Glinščice (Obalno-Kraška), 5 ur
- **Celodnevne delavnice:** kombinacija različnih delavnic po dogovoru

KONTAKTI:

- Zavod Epiona: info@zavodepiona.si
- Fundacija Poti miru: info@potmiru.si
- MDPM za Goriško: info@zpm-novagorica.si
- Cona B.P.: bp.cona@gmail.com

Projekt Mladi v pokrajini spomina sofinancira Ministrstvo za javno upravo v okviru Razpisa za razvoj in profesionalizacijo nevladnih organizacij in prostovoljstva 2025.

Več o projektu: <https://www.zavodepiona.si/projekti-2/mladi-v-pokrajini-spomina/>